

Sølv og bronse fra vikingtida

- små kunstverk og verdisaker i skyggen av Hoen-skatten

Sølvskatten fra Loe.

Bronsenål fra Skot. Vikingene brukte slike for å holde kappen på plass over skulderen.

Bronsespennene fra Lerberg.

Rekonstruksjon av bronseøkkel som er funnet på Nordre Besseberg ved Vestfossen.

De fleste har hørt om Hoen-skatten, men hvor mange kjenner sølvskatten fra Loe? Eller de flotte bronsespennene fra Lerberg og Lilleby? Disse funnene kan ikke måle seg med Hoen-skatten verken når det gjelder verdi eller antall gjenstander. Men det er mange av funnene etter vikingtidens eikværing som fortjener å være bedre kjent.

Det var i 1911 at en liten sølvskatt ble funnet da det ble gravd ut kjeller for en ny fjøsbygning. Den består av 13 gjenstander, med samlet vekt på 150 gram. For det meste var dette bare små sølvbiter, men funnet inneholdt også en tvinnet ring, som kan ha blitt brukt som armring. Det var imidlertid en ring som kunne brytes i biter, slik at sølvet kunne brukes som betalingsmiddel når en hadde behov for det. Dermed hadde en smykke og pengepung i en og samme gjenstand.

Funn av gull- og sølv-gjenstander er sjeldne. Flesteparten av de smykkene og prydgjenstandene en kjenner fra vikingtida er laget av bronse. Det gjelder for eksempel to flotte spenner som er funnet ved Lerberg. De har blitt brukt som en del av klesdrakten av en av vikingtidens mektige husfruer. Det samme gjelder ei tilsvarende spenne fra nabogården Lilleby, men her er det bare den ene av spennene som er funnet - den andre ligger kanskje fortsatt i jorda et sted.

Også den nøkkelen som er funnet ved Besseberg har nok tilhørt fruen på gården - det var gjerne hun som hadde ansvaret for alle nøkler. Dessverre er den dårlig bevart, men arkeologene har forsøkt å rekonstruere hvordan den opprinnelig har sett ut.

Også menn pyntet seg med gjenstander av bronse. Et eksempel på dette er den fine bronseåla fra Skot. Den skriver seg fra andre halvdel av 800-tallet, altså omtrent den tiden da Bødmod Torbjørns-son, en av Snorre Sturlasons forfedre, skal ha bodd på gården.

I tillegg til disse prydgjenstandene kommer alle de flotte våpnene som er funnet i forskjellige krigsgraver - fra Hals, og Besseberg, Fossesholm, Krogstad, Bråta og Solberg, for å nevne noen. På alle disse gårdene - og mange flere - har det bodd vikinger som satte spor etter seg..